

Ενταξιακές Πρακτικές: Υποστήριξη της Συμμετοχής των Παιδιών στις Καθημερινές Δραστηριότητες και Ρουτίνες

Έλενα Π. Σουκάκου

Επίτιμη Εταίρος Έρευνας Στη Σχολή Παιδαγωγικών
Επιστημών στο Πανεπιστήμιο Roehampton, Ηνωμένο
Βασίλειο.

*ΠΜΣ «Ειδική Αγωγή Και Εκπαίδευση». ΤΕΑΠΗ
3 Μαρτίου, 2026
Σύγχρονα θέματα ειδικής αγωγής*

Θα Εστιάσουμε σε:

01 Ενεργή συμμετοχή των παιδιών
στις δραστηριότητες και ρουτίνες

02 Υποστηρικτικές ενταξιακές
Πρακτικές

03 Πρακτικά ζητήματα
εφαρμογής

-
- Ελεύθερο παιχνίδι και δραστηριότητες
 - Οργανωμένα Παιχνίδια/
Παιγνιώδεις δομημένες δραστηριότητες

Λοίζου, 2023

Υποστήριξη της Ενεργούς Συμμετοχής Των Παιδιών Στο Παιχνίδι και Δραστηριότητες

- Οι χώροι των τάξεων και τα εκπαιδευτικά υλικά δημιουργούν ευκαιρίες για την εμπλοκή των παιδιών
- Οι ενήλικες προγραμματίζουν, ξεκινούν, και διευκολύνουν το ελεύθερο παιχνίδι και δραστηριότητες
- Χρησιμοποιούν στρατηγικές για την υποστήριξη της ενεργούς εμπλοκής των παιδιών στο παιχνίδι και δραστηριότητες

Soukakou, 2016, DEC Recommended Practices 2014

Copyright © 2020 by Elena P. Soukakou. All rights reserved.

ΠΟΛΛΑ ΠΑΙΔΙΑ ΩΣΤΟΣΟ
ΔΥΣΚΟΛΕΥΟΝΤΑΙ....

1. Να διαλέξουν το παιχνίδι/δραστηριότητες
2. Να οργανώσουν το παιχνίδι τους (π.χ πώς παίζω με το παιχνίδι/υλικά, τί κανω πρώτα/μετά κλπ)
3. Να παίξουν & να αλληλεπιδράσουν με άλλα παιδιά
4. Να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία τους
5. Να διατηρήσουν την εμπλοκή τους στην δραστηριότητα/παιχνίδι (π.χ να εξελίξουν το παιχνίδι τους)

Ένταξη: Ένα παράδειγμα

Free play on the floor

- <https://www.youtube.com/watch?v=V-c50HNnPg0&t=10s>

Ενεργή συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες και στο παιχνίδι: **ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ**

- Ο χώρος είναι κατάλληλος για τη διαστηριότητα (π.χ. ευδιάκριτες γωνιές και πάτωμα για το ελεύθερο παιχνίδι, τραπέζι για οργανωμένη δραστηριότητα)
- Κατάλληλα υλικά (π.χ. προσαρμοσμένα για διαφορετικές ηλικίες, δεξιότητες).
- Κατάλληλο χρονικό διάστημα/πλαίσιο
- Προετοιμασία υλικών, βημάτων (π.χ. υλικά έτοιμα ώστε να μην μειώνεται ο χρόνος που περιμένουν τα παιδιά)
- Ξεκάθαρες & προσαρμοσμένες οδηγίες
- Συνεργασία μεταξύ ενηλίκων

Λοίζου 2023, Σουκάκου 2016; 2021,

Ενεργή συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες και στο παιχνίδι: **ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ**

- Θετική διάθεση (warm/positive affect) και συνεπής έκφραση διαθεσιμότητας
- Ενεργή παρακολούθηση της εμπλοκής των παιδιών στο παιχνίδι
- Ενθάρρυνση και υποστήριξη της ενεργούς συμμετοχής των παιδιών χρησιμοποιώντας ειδικές τεχνικές (π.χ. μοντελοποίηση, οπτικά βοηθήματα, περιγραφικός σχολιασμός κ.ά. / modeling, prompting, visual supports).
- Οι ενήλικοι δημιουργούν ευκαιρίες για τα παιδιά ώστε να κάνουν επιλογές και βοηθούν τα παιδιά να καταλάβουν και να επικοινωνήσουν τις επιλογές τους.
- Οι ενήλικες συνεργάζονται για να υποστηρίξουν συνεχώς και να διευρύνουν την ενεργή συμμετοχή των παιδιών.

Τί πρακτικές
ενσωματώθηκαν σε αυτή τη
δραστηριότητα?
Τί είχε προηγηθεί?

Ας το
δούμε!

CONNECT

The Center to Mobilize Early Childhood Knowledge

Ας το
δούμε!

CONNECT

The Center to Mobilize Early Childhood Knowledge

Τί κάνει τις
πρακτικές
μας να είναι
ενταξιακές?

Γιατί Είναι Αυτές Οι Πρακτικές Συμπεριληπτικές?

Εξατομικευμένες
πρακτικές κάθε
παιδιού

13

Ενεργή συμμετοχή
στην ομάδα

Χαρακτηριστικά Ενταξιακών Πρακτικών Υψηλής Ποιότητας:

- ✓ Προώθηση της ενεργούς συμμετοχής σε δραστηριότητες, αλληλεπιδράσεις και μάθηση
- ✓ Ως στόχος οι εξατομικευμένες αναπτυξιακές ανάγκες του παιδιού (προσωπική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη) ή οι ειδικές δεξιότητες(κοινωνικές δεξιότητες στο παιχνίδι)
- ✓ Υποστήριξη της μετάβασης μεταξύ ρουτινών/ δραστηριοτήτων/θεραπείας
- ✓ Προώθηση του κινήτρου για μάθηση
- ✓ Υποστήριξη της γενίκευσης των καινούργιων δεξιοτήτων σε διάφορα πεδία
- ✓ Προώθηση του αισθήματος ότι κάποιος ανήκει κάπου και του ότι είναι μέλος της τάξης του/της και της σχολικής κοινότητας

CONNECT

The Center to Mobilize Early Childhood Knowledge

<https://connectmodules.dec-sped.org/connect-modules/resources/videos/video-1-7/>

Μεταβάσεις

- Διαφορετικά είδη μεταβάσεων (π.χ. από το παιχνίδι μέσα στην τάξη στον κήπο)
- Πρακτικές για όλους (μουσική, χρονόμετρο, υπενθυμίσεις)
- Πρακτικές για όσα παιδιά δυσκολεύονται (κουκλάκι μετάβασης, εξατομικευμένο οπτικό πρόγραμμα)

Soukakou, 2016, DEC Recommended Practices 2014

Copyright © 2020 by Elena P. Soukakou. All rights reserved.

First

Then

Transition Supports

Preschool Schedule 2012-2013

Activity Time

Circle Time

Snack Time

Wiggle Time

Lesson Time

Craft Time

Play Time

Βιβλιογραφία

Barton, E. E., & Smith, B. J. (2015). Brief Summary: Fact Sheet of Research on Preschool Inclusion
http://www.pyramidplus.org/sites/default/files/Inclusion%20Fact%20Sheet%202014_0.pdf

Barton, Erin E.; Smith, Barbara J.. The Preschool Inclusion Toolbox: How to Build and Lead a High-Quality Program (p. 13). Brookes Publishing. Kindle Edition.

National Professional Development Center on Inclusion (NPDCI) <http://npdci.fpg.unc.edu/scaffolding-strategies>

Odom, S. L., Buysse, V., & Soukakou, E. (2011). Inclusion for young children with disabilities: A quarter century of research perspectives. *Journal of Early Intervention*, 33(4), 344-356.

Research Synthesis Points on Early Childhood Inclusion

http://npdci.fpg.unc.edu/sites/npdci.fpg.unc.edu/files/resources/NPDCI-ResearchSynthesisPoints-10-2009_0.pdf

Research Synthesis Points on Practices That Support Inclusion

http://npdci.fpg.unc.edu/sites/npdci.fpg.unc.edu/files/resources/NPDCI-ResearchSynthesisPointsInclusivePractices-2011_0.pdf

<https://connectmodules.dec-sped.org/connect-modules/resources/videos/video-1-12/>

Βιβλιογραφία

- DEC/NAEYC. (2009). *Early childhood inclusion: A joint position statement of the Division for Early Childhood (DEC) and the National Association for the Education of Young Children (NAEYC)*. Retrieved from: https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/DEC_NAEYC_EC_updatedKS.pdf
- NPDCI. (2011). *Research synthesis points on quality inclusive practices*
http://npdci.fpg.unc.edu/sites/npdci.fpg.unc.edu/files/resources/NPDCI-ResearchSynthesisPointsInclusivePractices-2011_0.pdf
- National Professional Development Center on Inclusion. (2011). *Research synthesis points on practices that support inclusion*. Chapel Hill: The University of North Carolina, FPG Child Development Institute, Author. Available at <http://npdci.fpg.unc.edu>
- International Institute for Educational Planning / United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) (2020) *Planning for inclusive education*. Retrieved from: <http://www.iiep.unesco.org/en/inclusive-education>
- Law 4368 (2016). Measures to speed up government work and other provisions. *Government Gazette*, 1 (21), 537-612. Athens: National Printing House [in Greek].
- Odom, S. L., Vitztum, J., Wolery, R., Lieber, J., Sandall, S., Hanson, M. J., et al. (2004). Preschool inclusion in the United States: A review of research from an ecological systems perspective. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 4(1), 17-49.
- UNESCO (2019). *Global Education Monitoring Report. Migration, displacement & education: Building bridges, not walls*. Available at: en.unesco.org/gem-report/report/2019/migration
- United Nations (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. New York: United Nations.
- Νόμος υπ' αριθμόν 3699/Φ.Ε.Κ.199/Α'/2.10.2008. Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση των ατόμων με αναπηρία ή με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (2008). *Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, τεύχ. 1, αριθ. φύλλου 199, σελ. 3499-3520*.
- United Nations (2016). *General Comment No. 4. Article 24: Right to Education. Convention on the Rights of Persons with Disabilities*.
- UNESCO (1994). *The Salamanca Statement and Framework for Action on Special Needs Education*. Paris: UNESCO.
- UNESCO (2005). *Guidelines for Inclusion: Ensuring Access for All*. Paris

Τί πρακτικές
ενσωματώθηκαν σε αυτή τη
δραστηριότητα?
Τί είχε προηγηθεί?

- Θετικές πεποιθήσεις
- Δεξιότητες παρατήρησης
- Επιλογή υποστηρικτικών εξατομικευμένων πρακτικών για τη διευκόλυνση ενεργούς συμμετοχής
- Θετική επικοινωνία/ανατροφοδότηση
- Έμφαση στις επιθυμητές συμπεριφορές και αλληλεπιδράσεις
- Συνεργασία μεταξύ των ενηλίκων
- Διαρκής παρακολούθηση της ανταπόκρισης του/της μαθήτριας

Πώς θα μπορούσε να
γίνει διαφορετικά?

Για την τελευταία δραστηριότητα της μέρας η ομάδα διάλεξε την ανάγνωση ενός παραμυθιού. Στο τελευταίο 40 λεπτό και όσο έρχονται σταδιακά οι οικογένειες να παραλάβουν τα παιδιά τους, πραγματοποιείται η ανάγνωση του παραμυθιού.

Μετά το φαγητό, και όσο η παιδαγωγός καλεί τα παιδιά να έρθουν στην περιοχή του παραμυθιού, ο Αλέξανδρος δεν πηγαίνει, παρόλο που τον έχουν καλέσει 4-5 φορές. Στην αρχή τρέχει πάνω κάτω, μετά παίρνει μερικά ζωάκια από το συρτάρι για να παίξει. Όταν παει να του τα πάρει η άλλη παιδαγωγός που είναι εκεί κοντά, την χτυπάει. Αφού τον ξανακαλούν μετά από λίγο, ξαπλώνει στο πάτωμα και κάνει τον πεθαμένο. Η δασκάλα πάει να τον σηκώσει και την κλωτσάει.

Τα υπόλοιπα παιδιά είτε προσέχουν τί κάνει ο Αλέξανδρος, δύο άλλα βρίσκουν ευκαιρία να παίξουν μεταξύ τους, και κάποια δυσκολεύονται να συγκεντρωθούν μιας και η παιδαγωγός αναγκάζεται να διακόψει την ανάγνωση αρκετές φορές.

Ας το
δούμε!

<https://connectmodules.dec-sped.org/connect-modules/resources/videos/video-1-15/>

Potato head